

(กสม. แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 7/2569)

**กสม. ร่วมกองทัพบกและกองทัพเรือ ยกระดับมาตรฐานการฝึกทหารใหม่
จัดทำร่างแนวปฏิบัติ DO's & DON'Ts เน้นการฝึกที่ปลอดภัยและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- เผยความคืบหน้าการสำรวจความเห็นเรื่องค่าไฟฟ้าที่เป็นธรรม
พบประชาชนส่วนใหญ่เข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสารและขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการพลังงาน**

วันศุกร์ที่ 20 กุมภาพันธ์ 2569 เวลา 10.30 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดย นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนายจุมพล ชุนอ่อน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 6/2569 โดยมีวาระสำคัญดังนี้

1. กสม. ร่วมกองทัพบกและกองทัพเรือ ยกระดับมาตรฐานการฝึกทหารใหม่ จัดทำร่างแนวปฏิบัติ DO's & DON'Ts เน้นการฝึกที่ปลอดภัยและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญคนสูญหาย พ.ศ. 2565 รวมทั้งอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ (International Convention for the Protection of all Persons from Enforced Disappearance: ICPPED) โดยเห็นว่าหน่วยงานฝ่ายความมั่นคง เช่น กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว ที่ผ่านมากสม. จึงได้ประสานความร่วมมือกับทุกเหล่าทัพเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและแนวปฏิบัติที่ดีตามหลักการสิทธิมนุษยชนและการป้องกันการทรมานและการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมมาอย่างต่อเนื่อง เช่น การตรวจเยี่ยมเชิงป้องกันที่ศูนย์/หน่วยฝึกทหารใหม่ในหลายพื้นที่ของทั้งกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ การจัดอบรมด้านสิทธิมนุษยชนแก่ครูฝึกทหารใหม่ของกองทัพบก และกองทัพเรือ และการตรวจเยี่ยมเรือนจำทหารของกองทัพบก ซึ่งได้รับความร่วมมือด้วยดี

ล่าสุดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สำนักงาน กสม.) ได้ร่วมกับกองทัพบกและกองทัพเรือจัดทำร่างแนวปฏิบัติในการฝึกทหารใหม่และทหารกองประจำการ “Do's & Don'ts” เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกองทัพ ป้องกันการทรมานและการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมภายในหน่วยฝึก และยกระดับมาตรฐานการฝึกทหารให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน หลักการห้ามทรมานโดยเด็ดขาด ซึ่งมุ่งเน้นมาตรฐานการฝึกที่ปลอดภัยควบคู่ไปกับการเสริมสร้างวินัยและความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ทางทหาร โดยร่างแนวปฏิบัติ “Do's & Don'ts” มีประเด็นสำคัญในเบื้องต้น สรุปได้ดังนี้

สิ่งที่ควรทำ (Do's) 4 ประการ ได้แก่ (1) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ปฏิบัติต่อผู้รับการฝึกอย่างเท่าเทียม ให้เกียรติ และไม่เลือกปฏิบัติ ให้สอดคล้องตามกฎหมายสำคัญ อาทิ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานฯ ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 (2) สร้างพื้นที่ปลอดภัยปราศจากการใช้ความรุนแรง โดยเน้นการฝึกเชิงพัฒนาที่เสริมสร้างความแข็งแกร่งและความอดทนของร่างกายตามหลักวิชาการและความปลอดภัย พร้อมจัดให้มีช่องทางร้องเรียนที่เป็นธรรมและไม่เปิดเผยตัวตน (3) ลงโทษ/ลงทัณฑ์ตามการกระทำผิดวินัยอย่างเหมาะสม โดยยึดถือค่าลงโทษมาตรฐานตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดไว้เท่านั้น และผู้สั่งลงโทษต้องควบคุมดูแลตลอดเวลาการลงโทษ รวมทั้งมีการประเมินสภาพร่างกายและจิตใจหลังการลงโทษทุกครั้ง และ (4) มีมาตรการดูแลด้านสภาพจิตใจ โดยจัดระบบให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาที่เป็นความลับ และอนุญาตให้ติดต่อญาติได้ตามเวลาที่เหมาะสม โดยไม่กีดกันการสื่อสาร

สิ่งที่ไม่ควรทำโดยเด็ดขาด (Don'ts) 6 ประการ ได้แก่ (1) ห้ามใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ เช่น ห้ามตีเตะ ต่อย ทบตี หรือบังคับให้เปลือยในทุกกรณี รวมถึงห้ามใช้คำพูดดูหมิ่นลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (2) ห้ามใช้ความรุนแรงเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการฝึก โดยห้ามปลุกฝังหรือทำให้การใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องปกติในกระบวนการสอนหรือการสร้างวินัยทหาร และห้ามจัดกิจกรรมใด ๆ ที่เข้าข่ายเป็นการละเมิดสิทธิหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เข้ารับการฝึก (3) ห้ามกักขังในที่ลับหรือแยกเดี่ยวโดยไม่มีเหตุจำเป็น โดยไม่ให้ควบคุมตัวหรือลงโทษในบริเวณที่ลับสายตา ไม่มีกล้องวงจรปิด หรือไม่สามารถตรวจสอบเหตุการณ์ภายหลังได้ (4) ห้ามใช้ระบบอาวุโสในการบังคับบัญชาโดยมิชอบหรือข่มเหง โดยผู้ฝึกเก่า รุ่นพี่ หรือผู้ช่วยครูฝึก ห้ามใช้อำนาจเหนือผู้เข้ารับการฝึกในการลงโทษ ควบคุม หรือบังคับใด ๆ เว้นแต่ได้รับมอบอำนาจตามระเบียบอย่างชัดเจน (5) ห้ามปิดกั้นการติดต่อกับญาติหรือช่องทางร้องเรียน และ (6) ห้ามบังคับให้ทำสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับการฝึกโดยไม่มีเหตุสมควร เช่น ห้ามใช้แรงงานของผู้เข้ารับการฝึกเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้บังคับบัญชาหรือสั่งใช้งานเกินสมรรถภาพจนเสี่ยงต่อสุขภาพ โดยไม่เกี่ยวข้องกับการฝึกหรือการฝึกตามหน้าที่

“ร่างแนวปฏิบัติ Do's & Don'ts นี้ เป็นข้อเสนอแนะสิ่งที่ควรทำและสิ่งที่ไม่ควรทำโดยเด็ดขาดในการฝึกทหาร โดยได้รับความร่วมมืออย่างดีจากกองทัพบกและกองทัพอากาศในการร่วมจัดทำและให้ข้อคิดเห็นเพื่อยกระดับมาตรฐานการฝึกทหารให้เป็นไปอย่างปลอดภัยและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยครูฝึกและผู้บังคับบัญชาน่วยมีส่วนร่วมพัฒนาร่างแนวปฏิบัติดังกล่าวเพื่อให้เป็นกรอบมาตรฐานกลางสำหรับครูฝึกและหน่วยฝึกทั่วประเทศ ทั้งนี้ กสม. ยืนยันว่า หลักสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะหลักการห้ามทรมานสามารถดำเนินควบคู่ไปได้กับการฝึกด้านความมั่นคง และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำมาปรับใช้เพื่อช่วยลดความเสี่ยงต่อเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ รวมทั้งเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนในการฝึกดังกล่าว” นายวันดี กล่าว

2. กสม. เผยความคืบหน้าการสำรวจความเห็นเรื่องค่าไฟฟ้าที่เป็นธรรม พบประชาชนส่วนใหญ่ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านต้นทุนค่าไฟฟ้าและขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านพลังงาน

นายจุมล ขุนอ่อน รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนถึงผลกระทบจากราคาไฟฟ้าที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาเชิงโครงสร้างหลายด้าน เช่น ปริมาณไฟฟ้าสำรองที่เกินความจำเป็น และรูปแบบสัญญาซื้อขายไฟฟ้าระยะยาวที่ทำให้ต้นทุนส่วนเกินถูกส่งต่อมายังบิลค่าไฟของประชาชน เพื่อให้เกิดการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม กสม. จึงได้มีโครงการจัดทำข้อเสนอแนะในการกำหนดอัตราค่าไฟฟ้าที่เหมาะสมและเป็นธรรม โดยได้เปิดตัวโครงการไปเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2569 ที่ผ่านมา เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและรับฟังเสียงรอบด้านจากทุกภาคส่วน โดยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนใหม่ เพื่อหาจุดสมดุลที่ลดความเหลื่อมล้ำด้านพลังงานและการคุ้มครองสิทธิของประชาชน เพื่อสร้างมาตรฐานราคาไฟฟ้าที่ยุติธรรมและยั่งยืน

ที่ผ่านมา กสม. โดยคณะอนุกรรมการจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดอัตราค่าไฟฟ้าที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อภาคครัวเรือน ได้ร่วมกับสถาบันการศึกษาใน 3 ภูมิภาค ได้แก่ แม่โจ้โพล (ภาคเหนือ) อีสานโพล (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) และหาดใหญ่โพล (ภาคใต้) ลงพื้นที่สำรวจความคิดเห็นประชาชนกว่า 4,000 คน ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศช่วงปลายปี 2568 ที่ผ่านมา ซึ่งมีผลสำรวจเบื้องต้นที่น่าสนใจ ดังนี้

(1) สถานะทางการเงินและภาระค่าไฟฟ้า พบว่ากลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งหรือประมาณร้อยละ 53.73 มีรายจ่ายใกล้เคียงกับรายได้ ส่วนอีกร้อยละ 40.49 มีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้ และมีผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 5.78 ที่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ซึ่งสะท้อนถึงความเปราะบางทางเศรษฐกิจของครัวเรือนอย่างชัดเจน เมื่อพิจารณาถึงระดับภาระค่าใช้จ่าย พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มองว่า “ค่าไฟฟ้า” เป็นภาระทางการเงินอันดับต้นๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ที่ระบุชัดเจนว่าค่าไฟคือภาระหนักที่สุดเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายอื่น สะท้อนว่าความรู้สึกแบกรับภาระไม่ได้ขึ้นอยู่กับยอดเงินในบิลค่าไฟเพียงอย่างเดียว แต่สัมพันธ์กับระดับรายได้และจำนวนสมาชิกในครอบครัวด้วย

(2) พฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าและความเข้าใจต่อมาตรการของรัฐ ผลการสำรวจชี้ว่าประชาชนทุกภูมิภาคใช้ไฟฟ้าสูงสุดช่วง 18.00 – 21.00 น. ซึ่งเป็นช่วงกลับบ้านพักผ่อน เมื่อสอบถามถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบคิดค่าไฟฟ้าตามช่วงเวลาใช้งาน (Time of Use Tariff: TOU) พบว่าร้อยละ 77.19 ไม่รู้จักระบบค่าไฟตามช่วงเวลาใช้งาน (TOU) หรือระบบที่ช่วยให้ค่าไฟถูกลงหากปรับเวลาใช้ไฟ ข้อมูลนี้สะท้อนถึงช่องว่างขนาดใหญ่ในการสื่อสารที่รัฐต้องเร่งให้ความรู้แก่ประชาชน

(3) การเข้าถึงสิทธิการอุดหนุนค่าไฟฟ้าจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บิลค่าไฟไม่เกิน 315 บาท) พบว่ากว่าร้อยละ 68.62 ไม่เคยได้รับสิทธินี้เลย และร้อยละ 16.40 เคยได้รับ แต่ปัจจุบันหลุดเกณฑ์ไปแล้ว โดยให้เหตุผลว่า “ใช้ไฟเกิน” เพราะสภาพอากาศที่ร้อนขึ้นและอุปกรณ์ไฟฟ้าจำเป็นมีมากขึ้น เช่น พัดลม แอร์ ตู้เย็น และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากขึ้น ทำให้เงินช่วยเหลือเดิมไม่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตจริงในปัจจุบัน

(4) ผลกระทบในช่วงที่ค่าไฟฟ้าราคาสูง พบว่าผลกระทบที่รุนแรงที่สุดคือ ประชาชนต้องลดค่าอาหารและค่าเดินทางเพื่อนำเงินมาจ่ายค่าไฟ รวมถึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานที่บ้าน (Work from Home) เนื่องจากกังวลเรื่องค่าไฟจากการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

นอกจากผลโพลแล้ว กสม. ยังได้จัดเวทีรับฟังความเห็นในภาคอีสาน ณ จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2569 และภาคใต้ ณ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2569 ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่ประชาชนร่วมกันสะท้อนปัญหา เช่น ประเด็นความโปร่งใสของโครงสร้างราคา ประชาชนกังวลเรื่อง ค่า Ft และค่าความพร้อมจ่าย ที่ต้องแบกรับภาระแทนโรงไฟฟ้าที่ไม่ได้เดินเครื่อง จึงเสนอให้รัฐเปิดเผยต้นทุนที่แท้จริงอย่างตรงไปตรงมา และทบทวนการคิดค่าไฟแบบอัตราก้าวหน้า ประเด็นความเหลื่อมล้ำในพื้นที่ห่างไกล ชุมชนคนจนเมืองและชาวเกาะที่ไม่มีสิทธิในที่ดิน ไม่สามารถติดตั้งมิเตอร์ถาวรได้ ทำให้ต้องจ่ายค่าไฟประเภทชั่วคราวในราคาที่สูงกว่าปกติมาก และประเด็นสิทธิการมีส่วนร่วม การวางแผนพลังงาน (PDP) มักทำผ่านเว็บไซต์ซึ่งเข้าถึงยาก ประชาชนจึงต้องการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมเวทียังตั้งคำถามถึง ความยุติธรรมของราคาค่าไฟเท่ากันทั่วประเทศ (Uniform Tariff) โดยเห็นว่าชุมชนที่อยู่ใกล้โรงไฟฟ้าซึ่งเสียสละพื้นที่และแบกรับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมควรได้รับส่วนลดค่าไฟเป็นการชดเชย พร้อมเสนอให้รัฐชะลอการสร้างโรงไฟฟ้าใหม่เพื่อลดปริมาณไฟสำรองที่สิ้นเกิน และเรียกร้องให้มี “กองทุนโซลาร์เซลล์” สนับสนุนการติดตั้งบนหลังคาเรือนโดยให้ประชาชนผ่อนชำระคืนในภายหลัง เพื่อลดภาระค่าไฟในระยะยาว

ผลสำรวจและความคิดเห็นดังกล่าวเป็นเพียงเสียงสะท้อนเบื้องต้นของโครงการฯ ซึ่งหลังจากนี้ กสม. จะยังเดินทางเก็บข้อมูลต่อเนื่อง โดยจะมีเวทีรับฟังความเห็นอีก 2 ครั้ง ได้แก่ ภาคเหนือ ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2569 ที่จังหวัดเชียงใหม่ และภาคกลาง-ตะวันออก-ตะวันตก ในวันที่ 13 มีนาคม 2569 ที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นวันเดียวกับที่ปิดรับโพลสำรวจออนไลน์

เมื่อรวบรวมข้อมูลครบทุกภูมิภาคแล้ว กสม. จะนำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายชัดเจนคือ เพื่อปกป้องกลุ่มเปราะบางไม่ให้ตกหล่นจากสิทธิขั้นพื้นฐาน และปรับปรุงโครงสร้างราคาค่าไฟฟ้าให้เป็นธรรมกับทุกคนอย่างแท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
20 กุมภาพันธ์ 2569